

Harmaasulkukotilo

Östspolsnäcka
Bulgarica cana

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Harmaasulkukotilo on maalla elävä sulkukotilolaji. Kuori on ruskea, pitkä ja kapea, 15–18 mm korkea ja 3,6–3,9 mm leveä. Kierteissä on harvakseltaan voimakkaita, yleensä vaaleita ja teräviä pystyharjanteita, joiden väliin jää leveät uurteet (4–5 uurretta/mm suuaukon yläpuolisessa kierteessä). Kärki on suhteessa hyvin kapea.

Soikean pisananmallisessa suuaukossa on ylhäällä oikealla ylälamelli sekä alempana ja syvemmällä suussa yksinkertainen ja haaraton alalamelli. Ylä- ja alalamellin välillä ei ole muita poimuja. Suuaukon pohjassa on syvemmälle menevä selvä tyviuoma, joka on alareunaan nähden poikkisuuntainen. Se näkyy ulkopuolelta pullistumana. Huuli on ulospäin taipunut.

Harmaasulkukotilo eroaa kahdesta samankokoisesta lajista, isosulkukotilosta ja sileäsulkukotilosta suun muodon ja pinnan uurteisuuden erojen perusteella. Niillä ei ole myöskään tyviuomaa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Harmaasulkukotilolla on Suomessa vain muutama tunnettua esiintymää - Pohjois-Karjalassa Kolilla ja läheisillä vaaroilla sekä uudemmat löydöt Sipoosta.

Harmaasulkukotilo elää Kolin seudulla vaaranrinteiden melko vanhoissa, kuusivaltaisissa, haapaa, koivua ja pihlajaa kasvavissa sekametsissä. Sipoon esiintymäpaikat ovat kuusi- valtaisia, haapaa, lehmuksia, myös vaahteraa ja raitaa kasvavia nuorempia sekametsiä. Elinpaikoilla on usein sammalen peittämiä kiviä ja maapuita. Harmaasulkukotilot kiipeilevät puiden rungoilla. Kuivaan aikaan ne piiloutuvat kaarnankoloihin tai jäkälän alle, eivätkä niin usein pudottaudu maahan kuten useat muut sulkukotilot. Kotilot pysyttelevät samoilla puilla eivätkä liiku paljoakaan.

Nykytila ja uhkatekijät

Suuri osa tunnetuista esiintymistä on suojelualueilla. Kolin seudun harmaasulkukotilon esiintymät sijaitsevat Kolin kansallispuistossa, yksi Natura-alueella sen ulkopuolella ja osa Sipoon esiintymästä suojelualueella. Vanhojen metsien ja lehtipuiden osuuden väheneminen voivat uhata lajille soveliaita elinalueita. Hoidetuissa metsissä ylilaidunnus saattaa olla uhka lajille. Satunnaiset tekijät saattavat vaikuttaa melko pienialaisten esiintymien häviämiseen.

Hoitosuosituks

Harmaasulkukotilon tunnettujen esiintymien elinympäristöt tulee säilyttää puustoisina ja pienilmastoltaan riittävän kosteina. Lehtipuujatkumosta tulee huolehtia (haapa, lehmus, pihlaja ja raita) ja maapuita säästää. Liiallinen kuusten poisto saattaa olla haitallista.

Lähteet

Koivunen, A., Malinen P., Ormio, H., Terhivuo, J. ja Valovirta, I. 2014.

Suomen kotilot ja etanat. Opas maanilviäisten maailmaan. Hyönteistarkvike TIBIALE Oy. 376 s.

Koivunen, A., Liukko, U-M. & Ormio, H. 2012: Uutta tietoa Suomen sulkukotiloista (Mollusca: Clausiliidae): isosulkukotilo *Macrogastra ventricosa* (Draparnaud, 1801), soukkasulkukotilo *Ruthenica filograna* (Rossmässler, 1836) ja harmaasulkukotilo *Bulgarica cana* (Held, 1836). – *Sahlbergia* 18 (1): 40–52.

Lajitietokeskus 2021. [Harmaasulkukotilo - *Bulgarica cana* | Yleiskuvaus | Suomen Lajitietokeskus](#)

Kuva: Pekka Malinen CC-BY-SA-4.0